

Кәсіптік стандарт: «Спорт секцияларында жаттығулар мен оқытуды ұйымдастыру»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы: «Спорт секцияларында жаттығулар мен оқытуды ұйымдастыру» Кәсіби стандарты «Кәсіптік біліктілік туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленді, оның ішінде кәсіпорындарда персоналды оқыту, білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен түлектерінің кәсіптік біліктілігін тану және ұйымдарда дене шынықтыру және спорт саласындағы көптеген міндеттердің шешімдері және кәсіпорындарда Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігі саласында қолданылады.

2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:

1) Дағды – кәсіби тапсырманы толығымен орындауға мүмкіндік беретін білім мен дағдыларды қолдану қабілеті.

2) Кәсіп – жеке тұлға жүзеге асыратын және оны орындау үшін белгілі бір біліктілікті талап ететін кәсіп түрі.

3) Білім – кәсіптік міндет шеңберінде іс-әрекеттерді орындау үшін қажетті зерделенген және меңгерілген ақпарат.

4) Іскерліктер – кәсіби міндет шеңберінде жеке бірлік іс-әрекеттерді физикалық және (немесе) ақыл-оймен орындау қабілеті.

5) Ұлттық біліктілік жүйесі – еңбек нарығы тарапынан біліктілікке сұранысты және білім беру жүйесі тарапынан біліктілік ұсынысын реттеу мен келісудің құқықтық және институционалдық құралдары мен тетіктерінің кешені, оның ішінде ақпараттық;

6) Салалық біліктілік шеңбері – орындалатын жұмыстардың күрделілігіне және салада пайдаланылатын білімдердің, іскерліктер мен құзыреттердің сипатына қарай Қазақстан Республикасының Ұлттық сабақ сыныптаушы, ұлттық біліктілік шеңбері негізінде әзірленеді және мамандар біліктілігіне қойылатын талаптарды деңгейлер бойынша жіктейді. Салалық біліктілік шеңберлерін әзірлеуді және (немесе) өзектендіруді уәкілетті орган айқындаған тәртіппен салалық мемлекеттік органдар жүзеге асырады. Салалық біліктілік шеңберін кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңестер бекітеді;

7) Дене шынықтыру – мәдениеттің құрамдас бөлігі, адамның дене және зияткерлік қабілеттерін дамыту, оның қозғалыс белсенділігін жетілдіру және салауатты өмір салтын қалыптастыру, дене тәрбиесі мен даму жолымен әлеуметтік бейімделу мақсатында Қоғам құратын және пайдаланатын рухани және материалдық құндылықтардың жиынтығы болып табылатын әлеуметтік қызмет саласы;

8) Дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары – жеке тұлғалардың дене жаттығуларымен, спортпен шұғылдануына және спорттық іс-шараларды өткізуге арналған арнайы жабдықталған объектілер (оның ішінде спорттық мүкәммалмен) (алаңдар, ғимараттар, құрылыстар);

9) Дене шынықтыру және спорт жөніндегі нұсқаушы – кәсіптік білімі бар, оқу-жаттығу процесімен практикалық қамтамасыз етуді, дене шынықтыру-сауықтыру іс-шараларын, оның ішінде Бейімделген дене шынықтыру мен спортты өткізуді жүзеге асыратын жеке тұлға;

10) Нұсқаушы-спортшы – Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес еңбекақы төлеу шарттарында спорттық қызметті жүзеге асыратын спортшы;

11) Спорт – әлеуметтік-мәдени қызмет саласы спорттық жарыстар және оларға адамды арнайы даярлау нысанында қалыптасқан спорт түрлерінің жиынтығы ретінде;

12) спорттық жарыс – бекітілген ереже (регламент) бойынша өткізілетін жарыстың үздік қатысушысын анықтау мақсатында спортшылар немесе спорт түрі (түрлері) бойынша командалар арасындағы жарыс;

13) спорттық іс-шара – спортшылардың, жаттықтырушылар мен дене шынықтыру және спорт саласындағы мамандардың қатысуымен өтетін спорттық жарыс, оқу-жаттығу жиыны;

14) спортшы – спорт түрімен (түрлерімен) жүйелі түрде айналысатын және спорттық жарыстарда өнер көрсететін жеке тұлға.

3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады

1) БА – Біліктілік анықтамалығы

2) БТБА – Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы.

3) СБШ – Салалық біліктілік шеңбері

4) ЭҚЖЖ – Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Спорт секцияларында жаттығулар мен оқытуды ұйымдастыру

5. Кәсіптік стандарттың коды: R93110123

6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:

R Өнер, ойын-сауық және демалыс

93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет

93.1 Спорт саласындағы қызмет

93.11 Спорт имараттарын пайдалану
 93.11.0 Спорт имараттарын пайдалану
 R Өнер, ойын-сауық және демалыс
 93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет
 93.1 Спорт саласындағы қызмет
 93.12 Спорт клубтарының қызметі
 93.12.0 Спорт клубтарының қызметі
 R Өнер, ойын-сауық және демалыс
 93 Спорт, демалыс пен ойын-сауықты ұйымдастыру саласындағы қызмет
 93.1 Спорт саласындағы қызмет
 93.19 Спорт саласындағы өзге қызмет
 93.19.0 Спорт саласындағы өзге қызмет

7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: «Спорт секцияларында жаттығулар мен оқытуды ұйымдастыру» кәсіби стандарты спортшылардың (спорт командасының) жарыстарға техникалық дайындығын қамтамасыз етуді айқындайды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Сервис бойынша жаттықтырушы - 5 СБШ-нің деңгейі
- 2) Жаттықтырушы - 5 СБШ-нің деңгейі
- 3) Бас жаттықтырушы - 6 СБШ-нің деңгейі
- 4) Мемлекеттік жаттықтырушы - 6 СБШ-нің деңгейі

3-ші тарау. Кәсіптер карточкалары

9. Кәсіптің карточкасы «Сервис бойынша жаттықтырушы»:			
Топтың коды:	3422-1		
Қызмет атауының коды:	-		
Кәсіптің атауы:	Сервис бойынша жаттықтырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 29 маусымдағы "Дене шынықтыру және спорт ұйымдарының басшылары, мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" № 191 бұйрығы (параграф 6), Сервис бойынша жаттықтырушы. Сервис бойынша жаттықтырушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Дене тәрбиесі және спорт	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	тиісті мамандық (біліктілік) бойынша орта білімнен кейінгі білім, жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды.		
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	талап етілмейді.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3422-1-009 - Жаттықтырушы, бапкер 1431-0-001 - Бас жаттықтырушы 3422-1-001 - Мемлекеттік жаттықтырушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Спорт түрі (спорт пәндері тобы, спорт пәні) бойынша жаттығу іс-шараларын ұйымдастыру кезінде спорттық-сауықтыру, бастапқы даярлық кезеңдерін жабдықтармен, спорттық мүкәммалмен және жабдықпен қамтамасыз ету.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Оқу-жаттығу процесіне, спорттық жарыстарға спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтарды уақтылы және сапалы дайындау. 2. Спорттық құралдарды, жабдықтарды пайдалану.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Оқу-жаттығу процесіне, спорттық жарыстарға спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтарды уақтылы және сапалы дайындау.			

	<p>Дағды 1: Спорттық жабдықтар мен жабдықтарды сапалы, тиісті деңгейде ұстау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оқу-жаттығу процесіне, спорттық жарыстарға спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтарды уақтылы және сапалы дайындауды жүзеге асыру. 2. Спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтарды сапалы тиісті деңгейде ұстауды қамтамасыз ету. 3. Спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтардың кемшіліктерін уақтылы анықтауды жүзеге асырады, оларды жою жөнінде шаралар қабылдайды. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорт түрлері (түрлері) бойынша спорттық мүкәммал мен жабдықтарды даярлаудың теориялары, әдістемелері мен ерекшеліктері. 2. Спорт түріндегі спорттық дайындық процесін құру әдістері. 3. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді.</p>
	<p>Дағды 2: Спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтардың кемшіліктерін жою бойынша уақтылы шаралар қабылдау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жаттығу кезеңіне (спорттық мамандандыру кезеңіне) қатысушыларды іріктеу процесінде қолданылатын спорттық жабдықтарды, мүкәммалды, бақылау-өлшеу аспаптары мен өлшеу құралдарын пайдалану. 2. Жаттығу құралдары мен әдістерін спорттық дайындық бағдарламасына, қатысушылардың жыныстық және жеке ерекшеліктеріне сәйкес таңдау. 3. Оларды пайдаланудың технологиялық карталарына сәйкес спорттық мүкәммал мен жабдықтың техникалық сипаттамаларын бақылауды және қолдауды жүзеге асырады. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құралдар мен жабдықтарды техникалық пайдаланудың технологиялық карталарына сәйкес спорттық сипаттамалары. 2. Спорттық жабдықтар мен жабдықтарды дайындауда әртүрлі әдістерді қолдану. 3. Спорттық мүкәммал мен жабдықтың тетіктері, бөліктері және техникалық-пайдалану сипаттамалары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Спорттық құралдарды, жабдықтарды пайдалану.</p>	<p>Дағды 1: Спорттық құралдар мен жабдықтарды тасымалдау бойынша құжаттарды ресімдеу.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтарды тасымалдауға байланысты құжаттарды ресімдеуді, оның сақталуын қамтамасыз ету. 2. Жаттығудың қауіпсіз әдістерін көрсетіңіз, жаттығу кезінде жарақат алу жағдайларының алдын-алу. 3. Спорттық жабдықтар мен жабдықтарды дайындау кезінде әртүрлі техниканы қолдануды жетілдіру бойынша басшылыққа ұсыныстар енгізеді.

		Білімдер:	
		1. Спорт түріндегі спорттық жаттығулардың теориялары мен әдістері. 2. Спорттың базалық түрлерін оқытудың теориялары мен әдістемелері (спорт түрінің ерекшелігімен). 3. Спорттық құрал-жабдықтар мен жабдықтарды пайдалануды реттейтін басшылық және техникалық құжаттар.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.	
	Дағды 2: Жаттығуларды қауіпсіз орындау техникасы, спорттық жабдықтарды, техника мен мүкәммалды пайдалану.	Машықтар:	
		1. Спорттық нәтижеге жету үшін қатысушының бәсекелестік мақсаттары мен міндеттерін анықтау. 2. Жаттығуларды қауіпсіз орындау техникасын, спорттық жабдықтарды, техника мен мүкәммалды пайдалануды түсіндіру. 3. Спорттық мүкәммал мен жабдықты тасымалдауға байланысты құжаттарды ресімдеуді, оның сақталуын қамтамасыз ету.	
		Білімдер:	
		1. Алғашқы көмек көрсетуді ұйымдастыру негіздері. 2. Жабдықтарды, спорттық жабдықтар мен жабдықтарды пайдалану ережелері. 3. Қазақстан Республикасының Заңдарын «Дене шынықтыру және спорт туралы», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» білу.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Өзгерістерді басқару Тәртіптілік		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	талап етілмейді.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	Жаттықтырушы	
	6	Аға жаттықтырушы	
	6	Мемлекеттік жаттықтырушы	
10. Кәсіптің карточкасы «Жаттықтырушы»:			
Топтың коды:	3422-1		
Қызмет атауының коды:	3422-1-009		
Кәсіптің атауы:	Жаттықтырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 29 маусымдағы "Дене шынықтыру және спорт ұйымдарының басшылары, мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" № 191 бұйрығы (параграф 3), Жаттықтырушы. Жаттықтырушы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Дене тәрбиесі және спорт	Біліктілік: -

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>тиісті санатты айқындай отырып, біліктілікке қойылатын талаптар: біліктілігі жоғары деңгейлі маман: 1) жоғары санаттағы: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша педагогикалық ғылымдар кадрларын даярлау бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және біліктілігі жоғары деңгейлі I санатты маман лауазымында мамандығы бойынша 3 жылдан кем емес жұмыс өтілі; 2) I санаттағы: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша педагогикалық ғылымдар кадрларын даярлау бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және біліктілігі жоғары деңгейлі II санатты маман лауазымында мамандығы бойынша 2 жылдан кем емес жұмыс өтілі; 3) II санаттағы: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша педагогикалық ғылымдар кадрларын даярлау бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім және біліктілігі жоғары деңгейлі санаты жоқ маман лауазымында мамандығы бойынша 1 жылдан кем емес жұмыс өтілі; 4) санаты жоқ: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша педагогикалық ғылымдар кадрларын даярлау бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды; біліктілігі орта деңгейлі маман: 1) жоғары санаттағы: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім және біліктілігі орта деңгейлі I санатты маман лауазымында 3 жылдан кем емес жұмыс өтілі; 2) I санаттағы: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім және біліктілігі орта деңгейлі II санатты маман лауазымында 2 жылдан кем емес жұмыс өтілі; 3) II санаттағы: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім және біліктілігі орта деңгейлі санаты жоқ маман лауазымында бір жылдан кем емес жұмыс өтілі; 4) санаты жоқ: "Дене шынықтыру және спорт" мамандығы бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>	
Формалды емес және информформалы біліммен байланыс:	талап етілмейді.	
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	1431-0-001 - Бас жаттықтырушы 3422-1-001 - Мемлекеттік жаттықтырушы	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Спорттық дайындықтан өтетін спортшылар мен жеке тұлғалардың спорттық нәтижелерге қол жеткізуі үшін олардың спорттық әлеуетін қалыптастыру, дамыту және қолдау.	
Еңбек функциялардың сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спорт шеберлігін, спорт түрі (тобы) бойынша жоғары спорт шеберлігін жетілдіру кезеңдерінде оқытындарды даярлау. 2. Спорттық дайындықтың барлық кезеңдерінде спортшыларға консультациялық қолдау көрсету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Спорт шеберлігін, спорт түрі (тобы) бойынша жоғары спорт шеберлігін жетілдіру кезеңдерінде оқытындарды даярлау.	<p>Дағды 1: Жас пен жыныстың спорттық-сауықтыру кезеңінің топтарын жасақтау нормаларына сәйкестігі.</p>	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Перспективалы спортшыларды іріктеуді одан әрі спорттық жетілдіруді жүзеге асыру. 2. Балаларға, жасөспірімдерге және жастарға салауатты өмір салтын ұстанудың маңыздылығын, сауықтыру жаттығуларының құндылығын түсіндіру. 3. Спорттық-сауықтыру кезеңіне түсетін адамдардың жасына, жынысына спорттық-сауықтыру кезеңінің топтарын жасақтау талаптары мен нормаларына сәйкестігін айқындау. 4. Жеке жаттығулар арасындағы демалу ұзақтығы мен сипатын өзгерту.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорт түріндегі мотор қызметінің биомеханикасы. 2. Дене шынықтыру-спорттық іс-әрекеттің гигиеналық негіздері. 3. Спорт түріндегі спорттық жаттығулардың мазмұны. 4. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.
	<p>Дағды 2: Спорттық дайындықтың федералды стандартының талаптарын ескере отырып, жалпы дене шынықтыру және арнайы дайындық сабақтарының мазмұнын жоспарлау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорттық дайындықтың федералды стандартының талаптарын, дене шынықтыру теориясының ережелерін, жүктеменің физиологиялық сипаттамаларын, анатомиялық-морфологиялық ерекшеліктерін және әр түрлі жыныстағы және жастағы оқушылардың дайындық деңгейін, материалдық-техникалық жабдықтарды, ауа-райы мен гигиеналық жағдайларды ескере отырып, жалпы дене шынықтыру және арнайы дайындық сабақтарының мазмұнын жоспарлау. 2. Жалпы дене шынықтыру және арнайы дайындық бойынша жаттығу құралдары мен әдістерін спорттық дайындық бағдарламасына, қатысушылардың жыныстық-жас және жеке ерекшеліктеріне сәйкес таңдау. 3. Спортшылардың теориялық, дене шынықтыру, техникалық және спорттық дайындығын арттыруды, сабақ процесінде олардың денсаулығын нығайтуды және қорғауды, оқу-жаттығу процесінің қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 4. Жылдық және ағымдағы дайындық жоспарларын әзірлеу, жүйелі есепке алуды, талдауды, нәтижелерді қорытындылауды және спортшылармен өз жұмысының мазмұнын жүргізу.
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дене шынықтыру теориялары мен әдістерін меңгеру. 2. Спорт түрі (спорт пәні) бойынша спорттық даярлық бағдарламасын білу. 3. Жалпы дене шынықтыру, арнайы дайындық деңгейін арттыруға арналған жаттығулар кешенін меңгеру.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.
<p>Еңбек функциясы 2: Спорттық дайындықтың барлық кезеңдерінде спортшыларға консультациялық қолдау көрсету.</p>	<p>Дағды 1: Спортшылардың дайындығын бағалау әдістері мен техникаларын қолдану.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Федералдық спорттық дайындық стандарттарына сәйкес бастапқы дайындық топтарына түсушілердің дайындығын бағалау әдістері мен тәсілдерін қолдану. 2. Антропометриялық, физиологиялық, психологиялық параметрлер бойынша топтарға түсетін спорттық-сауықтыру, бастапқы дайындық кезеңдерінің жеке қабілеттерін анықтау үшін заманауи технологияларды қолдану. 3. Спортшылардың уақтылы медициналық тексеруден өтуін, антропометриялық өлшеулер, дәрігерлік-педагогикалық бақылаулар негізінде медицина қызметкерлерінің ұсынымдарын орындауын және бақылау жаттығуларын орындауын қамтамасыз ету. 4. Спорттық этиканың сақталуын қамтамасыз ету.

		Білімдер: 1. Адам анатомиясы. 2. Спорт түрінде дарынды балалардың морфо-анатомиялық, физиологиялық, психологиялық ерекшеліктері. 3. Оқушылардың жалпы дене шынықтыру және арнайы даярлығы бойынша жаттығу сабақтарын дайындау бойынша есепті құжаттаманы жасау тәртібі. 4. Педагогика, психология және физиология, еңбек заңнамасының негіздері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.
	Дағды 2: Бастапқы даярлық топтарын жинақтаудың әдістемелік негіздемесі үшін нормативтерді білу.	Машықтар: 1. Бастапқы дайындық топтарын жинақтаудың әдістемелік негіздемесі үшін нормативтерді тапсыру нәтижелерін пайдалану. 2. Спорт түрінде спорттық жетілдірудің орындылығын белгілеу. 3. Оқушыны даярлау бағдарламасының мақсаттары мен міндеттеріне сүйене отырып, жалпы дене шынықтыру және арнайы даярлықтың міндеттерін анықтау.
		Білімдер: 1. Жеке спорттық бейімділікті диагностикалау критерийлері мен әдістерін білу. 2. Бұқаралық спорттық іріктеудің медициналық-биологиялық және жас критерийлерін меңгеру. 3. Жалпы дене шынықтыру және арнайы даярлық бойынша оқу сабақтарын жоспарлау түрлері, мазмұны және технологияларын меңгеру. 4. «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы», «Білім туралы», «Дене шынықтыру және спорт туралы», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының заңдарын білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	талап етілмейді.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Сервис бойынша жаттықтырушы
	6	Аға жаттықтырушы
	6	Мемлекеттік жаттықтырушы
11. Кәсіптің карточкасы «Бас жаттықтырушы»:		
Топтың коды:	1431-0	
Қызмет атауының коды:	1431-0-001	
Кәсіптің атауы:	Бас жаттықтырушы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 29 маусымдағы "Дене шынықтыру және спорт ұйымдарының басшылары, мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" № 191 бұйрығы (параграф 1), Аға жаттықтырушы. Аға жаттықтырушы	

Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Жалпы дамудың пәндік мамандандырылған мұғалімдерін даярлау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Дене шынықтыру-спорт ұйымдарында мамандығы бойынша кемінде 4 жыл жұмыс өтілінің болуы.		
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:	талап етілмейді.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3422-1-009 - Жаттықтырушы, бапкер 3422-1-001 - Мемлекеттік жаттықтырушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Спортшыларды спорттық жарыстарға дайындау, спортшыларды спорттық жетілдіру үшін іріктеуді жүзеге асыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Спортшыларды (ұлттық құрама команданы) жарыстарға дайындауды ұйымдастыру. 2. Сабаққа дайындық кезінде оқу материалын жоспарлау.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Спортшыларды (ұлттық құрама команданы) жарыстарға дайындауды ұйымдастыру.	Дағды 1: Спортшы физиологиясының ерекшеліктерін түсіну.	Машықтар:	1. Оқу-жаттығу процесін жоспарлауды, ұйымдастыруды және өткізуді қамтамасыз ету, спортшыларды даярлаудың жеке жоспарларын жасау. 2. Спортшылардың жалпы және арнайы дене шынықтыру дайындығы бойынша бақылау нормативтерін қабылдауды жүргізу. 3. Дайындықтың әр кезеңінде спортшылардың спорттық нәтижеге жету мақсаттары мен міндеттерін анықтау. 4. Дене шынықтыру және спорт саласындағы теориялық және әдістемелік білім арқылы жоғары спорттық нәтижелерге қол жеткізе отырып, оқушылардың физикалық, техникалық, тактикалық және моральдық-еріктік дайындығын дамыту . 5. Спортшылардың жалпы және арнайы дене шынықтыру дайындығы бойынша бақылау нормативтерін қабылдауды жүргізу.
		Білімдер:	1. Адам физиологиясының ерекшеліктерін білу. 2. Дене шынықтыру теориялары мен әдістерін меңгеру. 3. Спортпен шұғылданушылардың дене шынықтыру және функционалдық даярлығының нормативтерін білу. 4. Спорт түрі (спорт пәні) бойынша спорттық даярлау бағдарламаларын меңгеру. 5. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.
		Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.

	<p>Дағды 2: Жаттығу және спорт кезінде қауіпсіздікті қамтамасыз ету.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жалпы дене шынықтыру және арнайы дайындық сабақтарында қолданылатын спорттық жабдықтарды, мүкәммалды, бақылау-өлшеу аспаптарын және өлшеу құралдарын пайдалану. 2. Жалпы дене шынықтыру және арнайы дайындық сабақтарын өткізу кезінде жарақат алу жағдайларының алдын алу. 3. Жаттығудың қауіпсіз әдістерін көрсету. 4. Спорттық нысандар мен мүкәммалдың ақауларын анықтау. 5. Алғашқы көмекті ұйымдастыру, өрттен қорғау құралдарын, жеке қорғану құралдарын қолдану. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Физиология, анатомия және биомеханика. 2. Медицина, спорт және қауіпсіздікті бақылау. 3. Дұрыс тамақтануды ұйымдастыру, диетология негіздерін түсіну. 4. Дене жаттығуларын дұрыс орындау. 5. Оқыту әдістері, әдістері мен құралдары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді.</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Сабаққа дайындық кезінде оқу материалын жоспарлау.</p>	<p>Дағды 1: Спортшыларды даярлау жоспарын орындау.</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сабаққа дайындық кезінде оқу материалын жоспарлау. 2. Спорттық жетілдіру үшін перспективалы спортшыларды іріктеуді жүзеге асыру. 3. Дайындықтың әр кезеңінде спортшылардың спорттық нәтижеге жету мақсаттары мен міндеттерін анықтау. 4. Бекітілген дайындық жоспарларының орындалуын, спортшылардың нәтижелерін талдау және алынған мәліметтерді ескере отырып, оларды одан әрі дайындауға түзетулер енгізу. 5. Спорттық этиканың сақталуын қамтамасыз ету. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жалпы дамыту жаттығуларының, имитациялық жаттығулардың, жалпы дене шынықтыру деңгейін арттыруға арналған жаттығулардың кешендері, оларды орындау кезіндегі қауіпсіздік ережелерін білу. 2. Спорт түріндегі спорттық пәндер (жаттығулар) техникасын оқыту әдістемесі, оларды орындау кезіндегі қауіпсіздік техникасы қағидаларын білу. 3. Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар мен байланыс құралдарын пайдалану ережелерін білу. 4. Жаттығу циклдарында оқытындардың дене және функционалдық дайындығын өлшеу және бағалау бойынша құжаттама жасау тәртібін меңгеру. 5. Жаттығудың жекелеген кешендерінің, спорттық ашық ойындардың оқушының физикалық және функционалдық дайындығына әсерін меңгеру.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді.</p>

	Дағды 2: Жоспарлардың орындалуын іске асыру мониторингі.	Машықтар:	
		1. Жаттығу циклдарында оқушылардың физикалық және функционалдық дайындығының динамикасын талдау, жаттығу цикліндегі мәселелерді анықтау. 2. Функционалдық жай-күйі мен спорттық формасын сақтау үшін спортпен шұғылданатын адамның спорттық және сауықтыру тамағын (диетасын) ұстау, еңбек және демалыс режимін сақтау бойынша ұсынымдарды негіздеу. 3. Жаттығудың жекелеген кешендерінің, спорттық ашық ойындардың оқушының физикалық және функционалдық дайындығына әсерін болжау.	
		Білімдер:	
		1. Адам физиологиясын білу. 2. Спорттық жаттығулардың теориясы мен әдістемесін меңгеру. 3. Қалпына келтіру жаттығуларының әдістемесін білу. 4. Адамның жас ерекшеліктерін білу. 5. Дене шынықтырумен айналысуға қарсы көрсеткіштерді меңгеру.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Күйзеліске тұрақтылық Тез шешім қабылдай білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	талап етілмейді.		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	5	сервис бойынша жаттықтырушы	
	5	Жаттықтырушы	
	6	Мемлекеттік жаттықтырушы	
12. Кәсіптің карточкасы «Мемлекеттік жаттықтырушы»:			
Топтың коды:	3422-1		
Қызмет атауының коды:	3422-1-001		
Кәсіптің атауы:	Мемлекеттік жаттықтырушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Мәдениет және спорт министрінің 2016 жылғы 29 маусымдағы "Дене шынықтыру және спорт ұйымдарының басшылары, мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы" № 191 бұйрығы (параграф 7), Мемлекеттік жаттықтырушы. Мемлекеттік жаттықтырушы.		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Жалпы дамудың пәндік мамандандырылған мұғалімдерін даярлау	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	Дене шынықтыру-спорт ұйымдарында мамандығы бойынша кемінде 5 жыл жұмыс өтілінің болуы.		
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:	талап етілмейді.		
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:	3422-1-009 - Жаттықтырушы, бапкер 1431-0-001 - Бас жаттықтырушы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Спорт құрама командасының спортшыларын даярлауға қатысатын жаттықтырушылардың, мамандардың жұмысын үйлестіру және бақылау.		

Еңбек функциялардың сипаттамасы

<p>Еңбек функцияларының тізбесі:</p>	<p>Міндетті еңбек функциялары:</p>	<p>1. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарының, жаттықтырушылардың, Қазақстан Республикасы құрама командаларының (ұлттық құрама командалардың) спортшыларын даярлау жөніндегі мамандардың жұмысын үйлестіру. 2. Қазақстан Республикасының аумағында спорт түрін (түрлерін) дамыту стратегиясын айқындау.</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Дене шынықтыру-спорт ұйымдарының, жаттықтырушылардың, Қазақстан Республикасы құрама командаларының (ұлттық құрама командалардың) спортшыларын даярлау жөніндегі мамандардың жұмысын үйлестіру.</p>	<p>Қосымша еңбек функциялары:</p>	
	<p>Дағды 1: Қазақстан Республикасының Ұлттық құрама командаларының спортшыларын даярлау.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Қазақстан Республикасының өңірлерінде спорт түрлерін (түрлерін) насихаттау, спорттық іс-шараларды ұйымдастыру және өткізу бойынша спорт түрлері бойынша спорт федерацияларымен, дене шынықтыру-спорт ұйымдарымен өзара іс-қимылды жүзеге асыру. 2. Дене шынықтыру-спорт ұйымдарының, жаттықтырушылардың, Қазақстан Республикасы Ұлттық құрама командаларының (ұлттық құрама командалардың) спортшыларын даярлау жөніндегі мамандардың жұмысын үйлестіру. 3. Спортшылардың спортта тыйым салынған субстанцияларды және (немесе) әдістерді пайдалану жағдайларының алдын алу және алдын алу жөніндегі жұмысты ұйымдастыру.</p>
		<p>Білімдер:</p>
		<p>1. Спорт түрін реттеу және дамыту бөлігінде дене шынықтыру және спорт саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу. 2. Спорт түріндегі спорттық резервті дайындау жүйесі (спорттық пән, спорттық пәндер тобы) меңгеру. 3. Спорт құрама командасының спортшыларын дене шынықтыру, техникалық-тактикалық, психологиялық, функционалдық даярлауды жетілдіру құралдары мен әдістері және олардың деңгейін бақылау әдістерін меңгеру. 4. Ішкі еңбек тәртібі, өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау, қоршаған ортаны қорғау, өндірістік санитария жөніндегі нормалар, өрт қауіпсіздігі талаптары, қауіпті және зиянды өндірістік және табиғи факторлардың әсерінен ұжымдық және жеке қорғану құралдары және басқалар.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>талап етілмейді.</p>
	<p>Дағды 2: Спорт түрлері (түрлері) бойынша кешенді нысаналы бағдарлама.</p>	<p>Машықтар:</p> <p>1. Спорттық құрама команданың жаттықтырушылар кеңесі жұмысының нәтижелілігін бағалау, спорттық нәтижеге теріс және оң әсер ету факторларын анықтау және оларды ұтымды басқару. 2. Спорттық құрама команданың жаттықтырушылар кеңесінің мақсаттары мен міндеттерін айқындау және оларды орындауға қол жеткізу. 3. Спорт құрамасының жаттықтырушылары мен спортшыларына консультациялық қолдау көрсету. 4. Спорт түрі (түрлері) бойынша кешенді нысаналы бағдарламаны әзірлеуге қатысу.</p>

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Спорт түрі (спорт пәні, спорт пәндері тобы) бойынша ресми және халықаралық спорттық жарыстарды өткізу ережелері мен регламенттерін білу. 2. Спорт құрама командаларын даярлау және спорт түрін дамыту бөлігінде дене шынықтыру және спорт саласындағы нормативтік құқықтық актілерді білу. 3. Спорт түрінің даму тенденцияларын меңгеру. 4. Педагогика, психология және физиология, еңбек заңнамасының негіздерін білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.
Еңбек функциясы 2: Қазақстан Республикасының аумағында спорт түрін (түрлерін) дамыту стратегиясын айқындау.	Дағды 1: Сыртқы және ішкі факторлардың қауіптілігі мен қауіптілік дәрежесін уақтылы анықтау.	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Кешенді қауіпсіздік (еңбекті қорғау, жарыстар, Өрт, терроризмге қарсы, ақпараттық қауіпсіздік және азаматтық қорғаныс бағдарламаларын игеру кезінде қауіпсіздік техникасы) жөніндегі нұсқаулықтарды дербес немесе мамандарды тарта отырып әзірлеу. 2. Спорт құрама командасының спортшыларын арнайы психологиялық даярлауды ұйымдастыруды бақылау, спортшылардың уәждеме деңгейін бақылау. 3. Жаттықтырушылар құрамының мүшелеріне спорттық жарысқа, турнирге және ойынға, спорт құрама командасының спортшыларына жалпы командалық және жеке міндеттер қою.
	Білімдер:	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спорттық құрама команданың жарыстық қызметінің алгоритмі және оны іске асыру әдістерін білу. 2. Жылдық циклде оқу-жарыс процесін жоспарлау әдістерін меңгеру. 3. Спорт түрі (спорт пәні, спорт пәндері тобы) бойынша ресми және халықаралық спорттық жарыстарды өткізу ережелері мен регламенттерін білу. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.
	Дағды 2: Жаттығу процесінде жаттықтырушыларды, спорттық құрама командасының мамандарын басқару.	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жаттығу процесінде жаттықтырушыларды, спорт командасының мамандарын басқару. 2. Іскерлік келіссөздер жүргізу және іскерлік хат алмасуды жүзеге асыру. 3. Жаттықтырушылар, спорт резервін даярлау және толықтыру жөніндегі, спорт құрама командасына кандидаттардың тізімін қалыптастыру жөніндегі мамандар ұсыныстарының негізділігін бағалау. 4. Қазақстан Республикасының штаттық және ұлттық құрама командасына кандидаттарды қабылдау бойынша ұсыныстар енгізу.
	Білімдер:	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кәсіби спортшылар қол жеткізген спорт түрі (спорт пәні, спорт пәндері тобы) бойынша жарыс қызметінің рекордтық нәтижелерінің деңгейін меңгеру. 2. Халықаралық олимпиада ұйымы Хартиясының ережелерін білу. 3. Дене шынықтыру және спорт саласындағы нормативтік құқықтық актілерді меңгеру. 4. «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы», «Білім туралы», «Дене шынықтыру және спорт туралы», «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасының заңдарын білу. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	талап етілмейді.

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Жауапкершілік Ұқыптылық Дербестік және жауапкершілік Ынтымақтастық және өзара іс-қимыл Тез шешім қабылдай білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	талап етілмейді.	
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Сервис бойынша жаттықтырушы
	5	Жаттықтырушы
	6	Аға жаттықтырушы

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

13. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Туризм және спорт министрлігі

Орындаушы:

А.Жаркынбекова, +7 (700) 250 84 67, a.zharkinbekova@tsm.gov.kz

14. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Қазақстан Республикасы Туризм және спорт министрлігінің Спорт және дене шынықтыру істері комитеті

Жоба жетекшісі:

А.Нурмуханбетов

E-mail: a.nurmuhanbetov@tsm.gov.kz

Телефон нөмірі: +7 (778) 270 17 77

Орындаушылар:

А.Жаркынбекова, +7 (700) 250 84 67, a.zharkynbekova@tsm.gov.kz

15. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: 18.12.2024 г.

17. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

18. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2024 г.

19. Бағдарлы қайта қарау күні: 25.12.2027 г.